

KRISTEN MISJON OG STAMME-MINORITETENE I INDIA

av

W. J. CULSHAW

I

Den som vil forstå stamme-samfunnene i India i dag og deres situasjon, må være klar over at de er i ferd med å bli trukket ut av sin tradisjonelle isolasjon. Hva er så en stamme? Vi kan si det er en gruppe mennesker som har beholdt sine særegne religiøse trosformer og skikker — «animisme» er det vanlige uttrykk om en slik religion, og det kan brukes her også, av mangel på et bedre ord. Dessuten har stammen bevart sitt eget språk. Innenfor denne vide generalisering finner vi store variasjoner. Somme stammer omfatter noen få hundre personer, mens andre teller millioner. Geografisk er de vidt adskilt. De hører til ulike etniske grupper og taler en mangfoldighet av forskjellige språk. I noen deler av Sentral- og Sør-India møter en samfunn som holder i hevd mange av de karakteristiske trekk i stamme-miljøet, men som nå har gått over til det dominerende språk i vedkommende område. I slike tilfelle tilegner de seg også mer eller mindre av hindu-kulturen i populær form. De aksepterer en beskjeden plass innenfor hindusamfunnets kastesystem og tar opp til revisjon skikker og sedvaner som er anstøtelige for andre hinduer.

Bevaringen av et eget språk gjenspeiler ganske godt den relative grad av politisk, sosial og økonomisk uavhengighet som stammene før nøt godt av. I tidligere tider rådde de over langt større landområder enn i dag, deriblant deler av de fruktbare distrikter som er dannet av de store vassdragene. Gjennom århundrer har de etter hvert trukket seg tilbake til sitt nåværende hjemland under trykket fra mer avanserte folkegrupper. Nå er de som oftest å finne i distrikter fjernt fra politisk kontroll og økonomisk utvikling. Mange av dem holder til i et område som

danner et bredt belte tvers over Sentral-India fra vest til øst, et strøk med høydedrag og mange steder fremdeles bevokset med tette skoger. Fremveksten av industrien, særlig tungindustrien, som nå er i full gang i noen deler av dette område, endrer livsvilkårene for mange av stammefolkene. Det er en av de faktorer som trekker dem ut av isolasjonen og derved gjør helhetsbildet mer komplisert. Men området der disse endringer gjør seg gjeldende, er fremdeles forholdsvis begrenset.

Stammefolkene i Sentral- og Sør-India er de såkalte urinnvånere i landet, de kan følges tilbake så langt skrevne kilder rekker. Stammene i Nordøst-India derimot er for det meste innvandrere av forholdsvis ny dato. De holder til i det sentralt-administrerte område North East Frontier Agency og statene Assam, Manipur, Nagaland og Tripura. Opprinnelig kom de fra land lenger mot øst. De er mongoler, og deres språk, med en unntagelse (khasi), hører til den tibetansk-burmesiske språkgruppe. Deres hjemland er et fjellområde på grensen mellom India, Burma, China og Tibet.

Det fins ingen tradisjoner om omfattende politiske sammenlutninger blant dem, ja, inntil for ikke lenge siden lå stammene ofte i krig med hverandre. At de taler så mange ulike språk, uforståelige for andre enn de som selv bruker dem, hindrer en integrering både dem imellom og i videre nasjonal sammenheng. Deres stilling i frontlinjen under den annen verdenskrig førte dem et langt skritt fremover i politisk modning, men «uavhengighet» har for dem en tendens til å bli et spørsmål bare om uavhengighet fra innflytelse utenfra.

II

Det er i India som i andre deler av Asia, misjonshistorien viser at evangeliet har funnet større gjenklang blant stammeminoritetene enn blant mange andre deler av folket.

Særlig gjelder dette stamme-folkene i Nordøst-India. Her er et av de største kristne samfunn i Asia i dag og det største i forhold til folketallet, når en da ser bort fra den kristne kirke i Sør-

vest-India, som går tilbake helt til de første århundrer av vår tidsregning. Blant enkelte av stammene i nordøst har kirken hatt en oppsiktsvekkende rask fremgang. I 1894 kom de første misjonærer til Lushai-høylandet i Sør-Assam. I dag har praktisk talt hele den innfødte befolkning her gått over til kristendommen. Lenger nord, der Den amerikanske baptistmisjon har virket, teller Rådet for baptistkirker i Nordøst-India sine tilhengere i hundretusener, hovedsaklig fra mange forskjellige stammer i Nagaland. Andre stammer der de kristne utgjør en vesentlig og innflytelsesrik del av folket, er khasi- og garo-stammene.

Blant stammefolkene i resten av India møter vi et bilde med mange kontraster. I munda- og oraon-stammene i Bihar er der tallmessig sterke og vel organiserte kirker. Nabofolket santalene, som står mundaene nær i språk og sosial struktur, er den største stammegruppe i India, over tre millioner mennesker. Her står kirken relativt svakt. Andre store stammer i Sentral-India er nesten upåvirket av kristendommen, f. eks. kurkuene, lenger mot vest, som også språklig og kulturelt har mye til felles med mundaene. Gondstammen eller -stammene utgjør en annen stor gruppe der det fins få kristne. I staten Orissa er tallet på kristne lite i forhold til den samlede befolkning, enda det er dannet kirker blant kui- og saorastammene.

Et skille må trekkes mellom kirker som hører hjemme i stammedominerte områder og for det meste består av medlemmer fra samme stamme, og på den annen side kirker hvor stamme-kristne går opp i et mer omfattende samfunn. I første tilfelle foregår gudsdyrkelse og religiøs opplæring på stammens eget språk. Selv om de kristne er få i tall og uunngåelig blir stående i opposisjon til stammens livsmønster, så beholder de sin identitet som medlemmer av stammen, og har fortsatt store muligheter for å øve innflytelse på sine stammefrender. I det annet tilfelle har de kristne tendens til å miste all kontakt med de ikke-kristne i stammen. Til dels skyldes dette en skjev utvikling i stammen selv. Ta f. eks. toda-stammen i Nilgirihøylandet i Sør-India og de kristnes situasjon der. Denne stammen, som lever av fedrift, har stadig gått tilbake i folketall helt fra

tidlig i forrige århundre da den første gang kom i kontakt med omverdenen, og inntil folketellingen i 1951. Siden da er folkemengden gått litt frem, men stammen teller i dag ikke mer enn så vidt over tusen personer. Fra tid til annen er noen blitt døpt, men de nyomvendte er blitt oppfostret bort fra sitt gamle miljø, og deres innflytelse på andre todaer synes å være liten.

III

Om kirken i kommende dager skal ha fremgang blant stamme-folkene i India, avhenger menneskelig talt først og fremst av vidnesbyrdet fra de kristne som er medlemmer av en menighet i en landsby der det overveiende bor stammefolk. Selv der hvor «menigheten» består av en enkelt kristen familie, eller en ensom kristen borte fra sitt hjem, vil nok dette holde stikk. I den første tid av kirkens utbredelse følger de stamme-kristne helt naturlig apostelen Andreas' eksempel, han som vi leser om i Joh. 1, 41–42, at det første han gjorde da han hadde møtt Jesus, var å finne sin bror Simon.

Men når en ny generasjon av kristne kommer inn i bildet, er saken ikke lenger så enkel. Det hender ofte at barn av kristne foreldre går på skole borte fra hjemstedet, sammen med barn fra andre samfunn. De er slett ikke immune mot fristelsen til å se ned på gamle stamme-tradisjoner og bli misfornøyde med sine stammefrender. Som kristne får de felles interesser og livsstil med mennesker av ulik bakgrunn. Det var kanskje ikke av veien om de tenkte litt over hvordan apostelen Paulus så på dette. Enda han var kalt til å forkynne evangeliet for hedningene, vidnet han at hans hjertes ønske og hans bønn til Gud var at hans landsmenn måtte bli frelst (Rom. 10, 1). Ja, han sier endog: «For jeg ville ønske at jeg selv var forbannet bort fra Kristus for mine brødre, mine frender etter kjødet» (Rom. 9,3).

Å fremme en slik innstilling blant medlemmene er kanskje den største enkeltoppgave for stammelederne i de kristne kirker i dag. Her står de overfor store vanskeligheter. Den samme sympatiske og forståelsesfulle holdning fra kristendommens side som

nå er blitt hinduismen til del, har neppe — for så vidt som det gjelder India — kommet til uttrykk overfor stamme-religionene. Av den grunn er en kristen fra stamme-miljø ofte ikke utrustet for den teologiske oppgave å se sin tro i relasjon til naboens. Men det er jo slik at de drivende krefter i stammesamfunnet har sin rot i synet på verden. Dette har i sin tur fått uttrykk i myter og institusjoner som er meningsløse uten troen på en verden av overnaturlige makter som forutsetning. Den eneste vei til stammefolkets hjerte er forståelsens vei. Man må ha vilje til å forstå og virkelig sette inn sin fantasi.

De som lever i nær kontakt med stammemiljøet, vet litt om de mørke skygger som faller over det, skygger som skriver seg fra uvidenhet, sykdom og fattigdom, eller frykt for trolldom og det onde øye. Hva er grunnlaget for en slik tro? Hva kommer det av at den har så sterkt tak på stamme-mennesket? Er det noe i stamme-religionene som en kristen evangelist kan bygge på, så Kristi makt får slippe til og drive frykten for de onde ånder ut? Svaret på disse spørsmål er bare å finne for den som leter tålmodig i en veritabel jungel av stamme-tro. Den kristne er ikke kalt til å anta sosiologens utenforstående, vitenskapelige holdning under observasjonen av stammens liv. Han er kalt til å vise overbærenhet og forståelse snarere enn forakt og fordømmelse både når det gjelder dem som ennå holder fast ved de gamle trosformer og dem som er i ferd med å miste disse på sin vei inn i den moderne verden, midt i all forvirring og omskifting. Om den stamme-kristne her har et stort ansvar, så har han også mange fordeler.

Heldigvis fins der visere som peker på den rette vei. En av dem er en beskjedne bok med tittelen «Not Without Witness», av en fremtredende stammekristen, Dilbar Hans, anglikansk biskop av Chota Nagpur. Han tilhører munda-stammen, og i sin bok skildrer han med stor forståelse denne stammens liv og peker på utveier til å skape kontakt mellom dens trosformer og det kristne budskap. Måten som denne boken ble til på, er ikke mindre viktig enn innholdet. Den er opprinnelig en avhandling for Bachelor of Divinity-graden ved Serampore universitet. For-

fatteren av denne artikkel har kjennskap til en rekke lignende arbeider. I de senere år har atskillige teologiske studenter fra stammemiljø lagt frem slike avhandlinger. De fleste er ikke trykt, men forfatterne burde få oppmuntring til å fortsette arbeidet og utdype sine idéer i lys av erfaringer fra prestedtjenesten.

Skulle vi ikke kunne håpe på mange flere slike studier fra kristent hold, skrevet og trykt på stammespråk? De ville bli av umåtelig verdi ved å hjelpe stamme-kristne grupper til å bli klar over sin arv og ta opp sin forpliktelse til å gå ut med evangeliet. Som forholdene er i dag, lar det seg neppe nekte at de stamme-kristne altfor ofte forstår evangeliet hovedsaklig som en rekke negative formaninger. Nye bud føyes til loven og evangeliet. Hvor berettigede de i og for seg måtte være, må de vekk fra sin sentrale posisjon i presentasjonen av evangeliet.

Studier som dette vil sannsynligvis få stadig større betydning når det gjelder en liten, men voksende gruppe av innflytelsesrike personer fra stamme-miljø, skolerte ikke-kristne som får ledende stillinger i samfunnet og går inn i det politiske liv. Når store mengder av stamme-befolkningen i sin tid gikk inn i den kristne kirke, var det for en vesentlig del ønsket om å unngå å bli utnyttet av mer avanserte grupper som gav støtet til dette. Spesielle beskyttende tiltak ble sørget for gjennom lovgivningen og administrative forordninger fra regjeringene. Under et demokratisk styre beror denne makt til syvende og sist hos folkevalgte representanter, også fra stammefolkene. En ny type ledere stiger frem, noen av dem innstilt på å lytte til et budskap som lover en åndelig kraft istand til å gi deres folk en følelse av selvrespekt og menneskeverd, så de kan gå med løftet hode inn i den moderne verden.

IV

Mange av problemene i de unge kirkene er de samme også for kirker blant stammefolk, men der er et par problemer som i en viss mening er spesielle for dem.

Behovet for kristen litteratur aktualiserer straks en hel rekke problemer som har med språket å gjøre. Det må finnes en bro

mellom på den ene siden plikten til å forkynne evangeliet for alle mennesker på deres eget språk (Ap. gj. 2, 8), og på den annen side plikten til å fremme enhet ikke bare mellom de kristne, men innen nasjonen som helhet. Behovet for total planlegging og for sakkyndig rådgivning ved aktuelle oppgaver har fått Bibelselskapet for India og Ceylon til å utvide sin oversettelses-avdeling. Erfaringene fra dette felt vil sikkert få verdi for den kristne virksomhet i det hele, men en detaljert gransking av problemene forutsetter at de tas opp til særskilt behandling.

Et vidt utbredt fenomen i Nordøst-India har sammenheng med spørsmålet «Hva er det som får kirken til å gå fremover?» «Hysteri» kalles det ofte. Uttrykksformene er kjent fra andre land og fra andre tider. Det er ekstreme følelsesutbrudd, som kulminerer i trance og tungetale. Fenomenet har krav på våken oppmerksomhet. Det har sine positive trekk som vi kan lære av, men også sider som det må advares mot.

Som antydnet har kirken vokst raskere og nådd lenger i utvikling blant noen stammer enn blant andre. Her ligger en utfordring til de mer modne kirker om å gå ut og evangelisere blant andre stammer. Og somme har svart på utfordringen på en måte som er verd å legge merke til. De kristne i naga-stammen viser sin misjonsånd ved å sende noen av sine beste folk til å arbeide blant tradisjonelt fiendtlige stammer. Det ville være godt om denne utfordringen på noen måte kunne gjøres levende for somme av stammene i Sentral-India. Er det bare en drøm at en flokk av f. eks. munda-kristne som slo seg ned blant kurkuene, kunne nå uberegnelige resultater? De ville ha mange fordeler fremfor andre slags misjonærer. I de løpende programmer for felles planlegging kunne misjonene prøve å finne utveier til å møte denne utfordringen.

Vi har tro på stammefolkene — og på Gud, som «lot alle folkeslag av ett blod bo over hele jorderike» (Ap. gj. 17, 26). Han har oppreist mange vidner blant stammefolkene i India. Også til dem og deres barn er løftet om Den hellige ånd gitt.

(Oversatt av Bjarne Handeland)